

Wassenaar, 20 augustus 2020

Betreft: advies over de relatie tussen de visserij en het Noordzeeoverleg

Geachte mevrouw Schouten,

Hierbij doe ik u het advies toekomen over de relatie tussen de visserij en het permanente Noordzeeoverleg op basis van mijn verkenning in de visserijsector¹.

Om tot mijn advies te komen heb ik constructieve gesprekken gevoerd met de voormalig voorzitter van het Noordzeeoverleg, visserijvertegenwoordigers, de directeur van Stichting de Noordzee en de betrokken directeuren-generaal van de Ministeries van LNV en I&W. In de bijlage treft u het overzicht van degenen die ik gesproken heb. Ik wil hen danken voor hun openheid tijdens de gesprekken die we gevoerd hebben. Uiteraard komen de aanbevelingen in dit advies voor rekening van ondergetekende.

Zowel binnen de visserijsector als tussen visserijsector en de Rijksoverheid, het Ministerie van LNV in het bijzonder, is sprake van een impasse ten aanzien van deelname aan het Noordzeeoverleg. De impasse betreft zowel het overleg tussen sector en Rijksoverheid als het gesprek binnen de sector zelf.

Buiten dit advies valt de discussie over de omvang van het gebied binnen de Borkumse Stenen dat wordt gesloten voor de visserij. Het Noordzeeoverleg heeft in juli 2020 besloten dat de omgang met dit gebied een zaak is van het overleg. Visserij- en natuurorganisaties hebben in het Noordzeeoverleg aangegeven een oplossing aan te dragen. Het Ministerie van LNV initieert een gesprek met visserij- en natuurorganisaties.

Gebiedssluitingen

De visserijsector is de partij die het meest is getroffen door gebiedssluitingen door de komst van windparken en natuurbeschermingsmaatregelen. De sluiting van deze visgronden, waar vissers soms al generaties lang vissen, voelt als een zwaar verlies.

In artikel 4.38 van Noordzeeakkoord is over de gebieden die gesloten worden ten behoeven van natuurbescherming opgenomen: *"In 2023 is 13,7% van de Noordzee binnen ecologische waardevolle gebieden volledig gevrijwaard van bodemberoering door visserij. Dit percentage loopt op naar 15% in 2030."*² Deze percentages zijn exclusief de gebieden die niet bevestigd kunnen worden vanwege de komst van windparken. Het akkoord maakt geen melding over de te volgen procedure voor besluitvorming over deze beschermde gebieden na 2030.

In het Noordzeeakkoord is onder de afspraken over aanvullende natuurgebieden op de Noordzee artikel 4.36 opgenomen: *"Te beschermen natuurwaarden in een gebied vormen de basis voor acceptabel medegebruik met inachtneming van het voorzorgsbeginsel. Vormen van medegebruik, waaronder visserij, die geen significante impact hebben op gedefinieerde natuurwaarden, worden toegestaan. Wanneer de natuurwaarden volledige vrijwaring van potentieel schadelijke activiteiten rechtvaardigen worden onderstaande afspraken over visserij in natuurgebieden in acht genomen."*³ Onduidelijk is hoe bepaald

¹ Mijn opdrachtbrief is als bijlage 2 aan dit advies toegevoegd.

² Het Akkoord voor de Noordzee, p. 23, artikel 4.38.

³ Het Akkoord voor de Noordzee, p. 22, artikel 4.36. Met 'onderstaande afspraken' worden de sluiting van gebieden voor (bodemberoerende) visserij bedoeld die leiden tot een sluiting van 15 % van de Nederlandse Noordzee voor visserijactiviteiten.

wordt of bepaalde visserijactiviteiten in beschermde natuurgebieden toegestaan worden en op basis waarvan.

Ik adviseer duidelijkheid te verschaffen over onderzoek en monitoring van visserijbeperkende maatregelen. Dat zou kunnen door in de periode dat visserijactiviteiten nog plaatsvinden een nulmeting uit te voeren zodat een vergelijking met de periode na sluiting mogelijk is. Belangrijk is dat onderzoekers hun resultaten tussentijds delen met het Noordzeeoverleg, zodat visserijactiviteiten tussentijds kunnen worden toegestaan als daar aanleiding voor is. Aan het einde van de looptijd van het Noordzeeakkoord moet onderzoek beschikbaar zijn bij het Noordzeeoverleg op basis waarvan aanbevelingen gedaan kunnen worden over visserijbeperkende maatregelen na 2030.

Sanering

De beperking van visgronden in het Noordzeeakkoord treft de vissers en visserijgemeenschappen. De sluiting van visgronden door de komst van windparken en natuurbeschermingsmaatregelen treden op tot 2030, waarbij steeds een groter gedeelte van de Noordzee gesloten zal zijn voor de visserij. Deze transitieperiode leidt tot een onzekerheid voor vissers, daarom is van belang dat de saneringsregeling langere tijd openstaat. Op die manier kunnen vissers in een later stadium een beroep doen op de regeling. Het budget dient toereikend te zijn om dit mogelijk te maken.

Innovatie

Een perspectief voor de blijvers is nodig met een duidelijke richting voor de lange termijn. Bij een akkoord dat inzet op een gezonde Noordzee en het opwekken van duurzame energie mogelijk maakt, hoort een perspectief voor de visserij dat daarbij aansluit.

Taskforce emissiearme kotter

De visserijsector heeft behoefte aan een emissiearme kotter waarmee vissers op platvis kunnen vissen en waarmee ze kunnen inspelen op veranderingen in het ecosysteem en beperkingen van de ruimte op de Noordzee. Klimaatverandering zorgt voor andere vissoorten in de Noordzee van de toekomst. Dit vraagt om een kotter die niet alleen schoon is maar ook met meerdere vistuigen kan vissen.

Om een dergelijk vaartuig te ontwikkelen stel ik voor een taskforce emissiearme kotter in te stellen. De taskforce is een centraal punt waar ontwikkelingen op het gebied van emissiearm varen en vissen samenkomen. De taskforce maakt gebruik van kennis uit de visserijsector doordat de sector een belangrijke rol krijgt binnen de taskforce. De taskforce houdt initiatieven uit andere sectoren in de gaten en betreft deze bij de ontwikkeling van de emissiearme kotter. Denk daarbij aan ontwikkelingen uit de maritieme sector en het slim inzetten van subsidiemiddelen uit aanverwante sectoren. Aan het hoofd van de taskforce staat een onafhankelijk voorzitter die steun geniet van de visserijorganisaties, de overheid en het Noordzeeoverleg. Naast de visserij en andere private partijen zijn ook de overheid en onderzoeksinstituten vertegenwoordigd in de taskforce. Aan de kant van de overheid vraagt dit inzet van kennis en kunde en de wil om waar nodig en mogelijk wet- en regelgeving aan te passen. Private partijen moeten de schepen uiteindelijk op de markt gaan brengen of aanschaffen. Ervaringen uit de visserijpraktijk komen via de taskforce samen met die uit de wetenschap.

Naast het lange termijn spoor is het van belang in te zetten op emissieverlaging van de huidige vloot. Het zal een aantal jaren duren voordat de hele vloot is overgestapt op emissiearme kotters. De taskforce richt zich daarom ook op innovaties die bijdragen aan een lagere uitstoot van bestaande kotters. Uitgangspunt daarbij is dat innovaties bereikbaar zijn voor de individuele vissers.

Invulling geven aan een concreet toekomstperspectief betekent dat de Rijksoverheid middelen beschikbaar stelt om dit realiseren. Ook als thans beschikbare middelen onvoldoende zijn.

Het is van belang dat vissers over de mogelijkheid beschikken een dergelijk schip aan te schaffen. Een deel van de aanvullende middelen vanuit de overheid zal hieraan besteed moeten worden, zodat vissers de mogelijkheid hebben geld te lenen voor de aanschaf van een emissiearme kotter. Daarbij adviseer ik u naast het verkrijgen van een lening bij de bank te onderzoeken of er andere mogelijkheden zijn om de aanschaf van een emissiearm schip door vissers mogelijk te maken.

Voorkom dat de visserij buitenspel staat

Het Noordzeeoverleg neemt voor vissers belangrijke besluiten over de Noordzee en het is een overleg waarin de visserij een belangrijke partij is. De belangenbehartiging in de visserij is versnipperd waardoor de sector niet in staat is geweest om met één stem te spreken in het Noordzeeoverleg. Ondanks verschillende pogingen die ondernomen zijn om te komen tot een gezamenlijk standpunt.

Ik roep de visserijsector op aan te sluiten bij het Noordzeeoverleg, waarbij het vertolken van één geluid van groot belang is. Als de sector niet deelneemt aan het Noordzeeoverleg, zal het Noordzeeoverleg besluiten nemen over de visserij in plaats van met de visserij.

Ik sluit mijn advies af met een opsomming van de aanbevelingen aan de Rijksoverheid en de visserijsector.

Aanbevelingen aan de Rijksoverheid:

- Een duidelijke procedure is nodig om, op basis van onderzoeksresultaten, tot een weging te komen of bepaalde visserijactiviteiten in de voorgestelde natuurbeschermingsgebieden in de toekomst mogelijk zijn.
- Stel voldoende saneringsmiddelen gedurende een langere periode van het Noordzeeakkoord beschikbaar voor vissers die niet verder kunnen of willen met vissen.
- Zorg voor een concreet toekomstperspectief voor de visserij waarbij de realisatie van een emissiearme kotter gestalte krijgt door de instelling van een taskforce emissiearme kotter.
- Stel voldoende middelen beschikbaar om het perspectief van de emissiearme kotter te realiseren met als uitgangspunt dat innovatie bereikbaar is voor de individuele visser.

Aanbevelingen aan de visserijsector:

- Sluit aan bij het Noordzeeoverleg en zorg dat de visserijsector meebeslist over de toekomst van de Noordzee.
- Zorg voor een belangenbehartiging die één geluid namens de visserijsector kan inbrengen.

Bijlage: lijst met gesprekspartners

Naam	Functie
Jacques Wallage	Voorzitter OFL
Johan Nooitgedagt	Voorzitter Nederlandse Vissersbond
Pim Visser	Directeur VisNed
Jacob van Urk en Andries de Boer	Voorzitter en bestuurslid PO Urk
Maarten Drijver	Voorzitter VisNed en voorzitter PO Texel
Matthijs van der Ploeg en Anna van der Mark	Voorzitter en medewerker PO Rousant (Garnalenvissersbond)
Kees van Beveren	Voorzitter PO Delta Zuid
Peter Bakker	Voorzitter PO West
Gert Jan Wiegman	Voorzitter PO Wieringen
Floris van Hest	Directeur Stichting de Noordzee
Peter Heij	Directeur-generaal Water en Bodem, Ministerie van I&W
Johan Osinga	Directeur-generaal Natuur, Visserij en Landelijk Gebied, Ministerie van LNV

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

Mr. T. H. J. Joustra

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk gebied**

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001858272854000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/lnv

Behandeld door

Datum 30 juni 2020

Betreft Opdracht als verkenner visserijsector t.b.v. Noordzeeakkoord

Beste Tjibbe,

Ons kenmerk

DGNVLG / 20175704

Uw kenmerk

Bijlage(n)

1

Zoals jou bekend is onder leiding van dhr. Wallage een Noordzeeakkoord tot stand gekomen. Het doel van dit akkoord is om in gezamenlijkheid tussen Rijk en stakeholders de ontwikkeling van duurzame (wind) energie mogelijk te maken, de natuur van de Noordzee te behouden en waar nodig te herstellen en nieuwe ontwikkelingen ten aanzien van de voedselproductie op de Noordzee te bevorderen.

Bij de definitieve vaststelling van het Noordzeeakkoord is grote verdeeldheid binnen de visserij gebleken. Bij de start van het permanente Noordzeeoverleg op basis van het Noordzeeakkoord na de zomer is het van groot belang dat de visserij breed wordt gerepresenteerd. Daar ik het van grote betekenis vind dat de sector in zijn geheel deelneemt aan het Noordzeeoverleg heb ik aan de Tweede Kamer toegezegd een verkenner te benoemen. Ik ben je zeer erkentelijk dat je deze opdracht wilt aanvaarden. Jouw opdracht luidt als volgt:

"Op korte termijn te onderzoeken welke feiten en omstandigheden tot zulke onderlinge verschillen binnen de visserij hebben geleid (denk aan totstandkoming standpunten, ontstane verdeeldheid). En te verkennen hoe bevorderd kan worden dat bij de start van het permanente Noordzeeoverleg een zo breed mogelijk samengestelde delegatie aan dat overleg gaat deelnemen (en zo mogelijk herhaling kan worden voorkomen)."

Het definitieve Noordzeeakkoord vormt het kader waarbinnen jouw verkenningsonderzoek plaatsvindt. Ik ben uiteraard bereid om te voorzien in secretariële en schrijvende ondersteuning vanuit het departement. Deze ondersteuning werkt en rapporteert voor deze werkzaamheden uitsluitend aan jou.

Ik laat de onderzoeksmethode geheel aan jou maar jouw onderzoek kan gesprekken omvatten met de meest relevante partijen in de visserij sector betrokken bij de totstandkoming van het NZA, de voorzitter van overleg m.b.t.

4 7 2020

**Directoraat-generaal Natuur,
Visserij en Landelijk gebied**

NZA vanuit OFL -Dhr Wallage-, eventueel andere betrokken bij dit proces, (hoog)(ambtelijke) vertegenwoordigers bij relevante departementen.

Ons kenmerk
DGNVLG / 20175704

De looptijd van de opdracht is enkele weken. Afronding dient in elk geval ruim voor de start van het NZO-overleg in september 2020.

Het resultaat van jouw opdracht is een advies aan de mijzelf en waar je dat nodig vindt ook aan de betrokken visserij organisaties. Jouw advies moet gedeeld kunnen worden met TK en andere partners in het NZO. Indien noodzakelijk kan worden voorzien in een vertrouwelijk deel.

Ik wil je verzoeken om DG Johan Osinga als contactpersoon voor deze opdracht te gebruiken. Hij beschikt over de nodige mandaten. Met hem kun jij ook afspraken maken over de vergoeding.

Ik kijk uit naar jouw advies en indien zinvol kunnen we tussentijds contact hebben.

Met vriendelijke groet,

Carola Schouten
Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit.